

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.367/2016/8.

A tanács tagjai:. Török Judit a tanács elnöke
 . Csőke Andrea előadó bíró
 . Farkas Attila bíró

A felperes:

A felperes jogi képviselője: Nagy és Trócsányi Ügyvédi
Irodaügyszintező: dr. Pigler Csaba ügyvéd

Az alperes:

Az alperes jogi képviselője: Perenyei és Társa Ügyvédi Iroda
(ügyszintező: dr. Perenyei Tamás ügyvéd és dr. Szabó H. Gábor ügyvéd)

A per tárgya: választottbírószági ítélet érvénytelenítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

Az elsőfokú bíróság neve és az eljárás száma:

Fővárosi Törvényszék, 9.G.44.728/2015/9.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Választottbírószág VB/14023. számú ítéletét érvényteleníti.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 20.240.000 (húszmillió-kettőszáznegyvenezer) Ft együttes elsőfokú- és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felek 2006. január 23-án kötötték meg a budapesti 4-es metróvonal I. szakasza vonalalagutakra és kapcsolódó műtárgyakra vonatkozó tervezési és kivitelezési munkáinak elvégzésére irányuló szerződésüket.

A szerződésben a határidők elmulasztásának szankciójaként a felek késedelmi kötbért kötöttek ki, melynek részleteit az Általános Szerződési Feltételek (ÁF) illetve az azt esetenként kiegészítő, módosító Különleges Feltételek (KF) tartalmazták. Ez utóbbi beiktatta a 8.7A. cikkelyt a felek szerződésébe, mely szerint, ha a vállalkozó kifizeti a kötbérterhes határidőhöz tartozó teljesítés miatt fellépő késedelmi kötbért, az nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a megbízó követelést nyújthasson be az ÁF 2.5. alcikkely szerinti eljárásban a más vállalkozó azon készenléti (ha van ilyen) vagy lassítási (ha van ilyen) költségei miatt, melyek a vállalkozó fenti kötbérterhes határidőkhöz tartozó teljesítésének elmulasztásából erednek.

Az ÁF 2.5. cikkelye a megbízó követelésének érvényesítéséről rendelkezett. Előírta, hogy ha a megbízó úgy véli, a részére valamilyen fizetség jár a szerződés alapján, akkor erről az igényéről ő maga vagy a Mérnök (azaz a megbízó által kinevezett és a szerződés szerint számára előírt jogok gyakorlására jogosult, illetve teljesítésére köteles közreműködő) értesíti a vállalkozót és átadja a követeléssel kapcsolatos részletes információkat. Ezt követően a Mérnök dönt a megbízó követeléséről, elfogadja azt vagy megállapítja a helyes összeget, ha ez szükséges. A Mérnök döntésének felülvizsgálatát a szerződés szerinti Döntőbizottságtól lehet kérni, míg ennek a határozatával elégedetlen fél választottbírószámhoz fordulhat. A megbízói követelés összegét a megbízó jogosult levonni a vállalkozónak járó díjból.

A vállalkozási szerződésben abban is megállapodtak, hogy „bármilyen vitát, amelynek tárgyában a Döntőbizottság határozata (ha van ilyen) nem vált véglegessé és kötelezővé, végül Választottbíráskodás útján kell rendezni.” Választottbíróként a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbírárságot (a továbbiakban: választottbírárság) jelölték meg. Megállapodásuk szerint a választottbírói tanácsban 3 választottbíró jár el a választottbírárság Eljárási Szabályzatában (a továbbiakban: Eljárási Szabályzat) foglaltaknak megfelelően, a magyar jogot alkalmazzák, és magyar nyelven folytatják le az eljárást.

[2] A szerződés szerinti létesítmény a megbízó álláspontja szerint késedelmesen került átadásra, ezért a megbízó alperes kötbérigényt jelentett be a vállalkozó felperessel szemben. A felperes vitatta a kötbér jogszerűségét, a Mérnök azonban 20.741.584,10 € összegben azt jogosnak ismerte el, melyet az alperes beszámított a felperes vállalkozói díjába. A felperes a Mérnök döntése ellen a Döntőbizottsághoz fordult, amely elutasította a kifogásait. E

döntés ellen 2014. március 5-én benyújtott keresettel kezdeményezett választottbíróági eljárást a felperes.

E perben a Választottbíróóság a VB/14021. számú ítéletben az alperes által kötbér jogcímén visszatartott összeg 50 %-ának megfizetésére kötelezte az alperest. Az ítélet indokolása szerint a szerződésben foglalt kötbérterhes határidők már kezdettől fogva illuzórikussá váltak: „pl. a pajzsindító akna szerkezeti változtatása az Etele térnél, a Szent Gellért téri dobozműtárgy szerkezeti változtatása, szerkezeti változtatás a vágánykapcsolati műtárgy fejtési munkáinál, szerkezeti változtatás a főszellőző aknánál. Egyes esetekben az építési engedélyek késedelmes megszületése (a Szent Gellért téri állomás esetében), illetve a más vállalkozók által épített állomások késedelmes befejezése is az eredeti teljesítési határidők betartása ellen hatott.”

A felperes vállalkozó kezdeményezte új kötbérterhes határidők megállapítását. A Mérnöknek ugyan a szerződés szerint joga volt a kötbérterhes határidők megváltoztatásáról határozni, az erről szóló határozatok azonban a Választottbíróóság álláspontja szerint mégis érvénytelenek, mert részben a határidőhöz tartozó műszaki tartalmat is módosították, részben pedig visszamenő hatályúak. „Az így megállapított Kötbérterhes Határidők tehát érvénytelenek, azokra az alperes nem alapíthat jogot, kötbérigényt nem alapozhatott, és kötbér címén a felperes vállalkozói díjából levonásokat nem alkalmazhatott” (VB/14021. számú ítélet 12. oldal első bekezdés). A választottbíróági tanács az ügy összes körülményét mérlegelve 50 %-os kötbér felszámítását találta méltányosnak. Az ítélet érvénytelenítése iránti perben a bíróság a keresetet elutasította.

[3] 2013. május 10-én az alperes a felperes késedelmére hivatkozással a kötbérigényen felül további költségigényeket is előterjesztett a szerződés 8.7A. alcikkelyére hivatkozással. Az MB113/Co-02. számú, összesen 20.745.866,21 € összegű követelést a felperes nem fogadta el, a Mérnök azonban a teljes összeget megalapozottnak találta. A felperes nem fogadta el a Mérnök határozatát és az összeget sem fizette meg az alperesnek. Az alperes ebből az igényből 2.277.151,33 € összeget beszámított a felperes vállalkozói díj követelésébe, azaz az elismert és esedékessé vált díjból levonta ezt az összeget, és azt nem fizette meg a felperesnek.

[4] A felperes (a választottbíróági eljárásban is felperes) a Választottbíróósághoz 2014. március 13-án benyújtott - utóbb módosított - keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes MB113/Co-02. számú követelésében szereplő közvetett költségek nem más vállalkozók készenléti és lassítási költségei, és ezért kötelezze az alperest 2.277.151,33 € vállalkozói díj, és ezen összeg után 2013. augusztus 7-től a kifizetésig járó, a Ptk. 301/A. § szerinti késedelmi kamat, ezen felül 32.172 € kártérítés és ennek késedelmi kamata megfizetésére.

- [5] A Választottbíróság megalakulását követően az alperes nem vitatta, hogy a felperesnek járt a vállalkozói díj, és azt teljes mértékben nem fizette meg a felperesnek. Állította, hogy a szerződés 8.7A. pontja szerint a felperes késedelme miatt a kötbéren felül az alperest megilletik az érvényesített költségek, melyeket a felperes által megjelölt összegben beszámított a felperest megillető vállalkozói díjba. Az alperes a Választottbíróság eljárása során beszámítási kifogásként érvényesítette az összeget, melyet három vállalkozónak kifizetett díjjal indokolt. A felperes kártérítési igényét kérte elutasítani.
- [6] A felperes a beszámítási kifogás elutasítását kérte. Egyebek mellett állította, hogy nem következett be késedelem, mert a Választottbíróság VB/14021. számú ügyben hozott ítélete is megállapította, hogy nem voltak olyan kötbérterhes határidők, amelyeket a felperes megszeghetett volna, s ez az ítélet res iudicata hatással bír.
- Hivatkozott arra is, hogy az alperes nem más vállalkozók lassítási vagy készenléti díjait kívánja beszámítani, hanem egyéb saját költségeit, vagy a megbízottai költségeit, ezért ezek a költségek nem felelnek meg a kötbéren felül felszámítható költségeknek. Az alperes nem bizonyította, hogy ha volt is késedelem, azért a felperest terhelne a felelősség. Az MB113/Co-02. számú alperesi igény oszthatatlan, abból nem lehet egyes követeléseket kiragadva érvényesíteni, legfeljebb arányosítva lehetne követelni a harmadik személyeknek történő kifizetéseket.
- [7] A Választottbíróság első tárgyalásán az alperes által jelölt választottbíró feltáró nyilatkozatában közölte, hogy a felek között zajló más eljárásokban is részt vesz választottbíróként részben az alperes jelölése alapján, részben az eljáró tanács elnökeként. A felperes által jelölt választottbíró, illetve a tanács elnöke feltáró nyilatkozatot nem tett. A felek a feltáró nyilatkozatot tudomásul vették és kijelentették, hogy az eljáró tanács összetételével kapcsolatosan nincs kifogásuk.

A választottbírósági ítélet

- [8] A Választottbíróság az eljárás lefolytatása után hozott VB/14023. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 20.000.000 Ft+ÁFA ügyvédi munkadíjat. A felperes keresete után a regisztrációs díjat 25.000 Ft-ban, a választottbírósági díjat pedig 15.183.745 Ft-ban határozta meg, s e díjak viselésére a felperest kötelezte. Az alperes beszámítási kifogása utáni, 15.183.745 Ft-ban megállapított választottbírósági díj megfizetésére szintén a felperest kötelezte.
- [9] Az ítélet indokolásában elsőként rögzítette, hogy a felperes részére vitán felül járna a vállalkozói díj címén követelt összeg, ha nincs az alperesnek beszámítható kifogása a felperes

követelésével szemben. A jogvita eldöntése tehát alapvetően a beszámítási kifogás alaposságán, vagyis azon múlik, hogy az alperesnek volt-e olyan beszámítható követelése, amellyel a felperes díjigényét megszüntethette. E körben vizsgálta a felperes által előadottakat.

[10] A felperesnek azzal a kifogásával kapcsolatban, hogy nem voltak kötbérterhes határidők, amelyeket elmulaszthatott volna, a Választottbíróóság a következő álláspontra jutott:

Jóllehet a felek megállapodása hiányában a Mérnök, illetve a Döntőbizottság határozott meg új határidőket, ám ezek érvénytelennek bizonyultak a VB/14021. számú ügyben hozott ítélet alapján. A Választottbíróóság jelen perben megállapította, hogy a másik per a késedelmi kötbérről szólt, míg jelen eljárás a vállalkozói díjról, valamint szerződészegéssel okozott költségek megtérítéséről, az alperesi beszámítási igény vonatkozásában a kötbért meghaladóan érvényesíthető megrendelői követelésekről. Nem ugyanazon jog iránt folyik tehát a per, ezért a VB/14021. számú ítélet anyagi jogerő hatása kizárt. Figyelembe lehetne ugyan venni, „a korábban meghozott választottbíróósági ítélet tartalmát, hiszen azt a felperes a jelen per anyagává tette az ítélet becsatolásával, de az ítéletnek nincs olyan hatása, amely eleve korlátozza a jelen ügyben hozandó ítélet tartalmát.” A Választottbíróóság szerint téves az az álláspont, hogy a szolgáltatásoknak egy idő után nem volt megállapítható határideje. „Ha el is fogadnánk azt az álláspontot, hogy a módosított határidőkre vonatkozó határozatok nem tekinthetők érvényesnek, vagyis nem állapítottak meg újabb határidőket, abból csak az következhetne, hogy az eredeti határidők maradtak fenn, amelyekhez képest a teljesítés még nagyobb késedelemmel következett be.” Utalt arra, hogy a VB/14021. számú ítélet sem azt a következtetést vonta le, hogy nem voltak határidők, hiszen 50 %-ban megállapíthatónak tartotta a kötbért. Úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben „a felperes nem adott elő olyan tényeket, amelyek akár az eredeti, akár a módosított határidők tarthatatlanságára, a határidők elmulasztásában való vétlenségére utaltak volna, s eképp megalapozhatták volna az alperesi igény elutasítását. Önmagában a VB/14021. számú ítéletre való hivatkozás kellő alapul nem szolgálhatott erre.”

[11] A felperes másik kifogása az volt, hogy az alperes nem más vállalkozók lassítási vagy készenléti költségeit vette figyelembe a beszámítási kifogásban, hanem a saját költségeit, vagy megbízottak költségeit. E körben a Választottbíróóság kifejtette, „kétségtelen tény, hogy a pert megelőzően nem volt teljes mértékig tisztázott, hogy az MB/113/Co-02. számú igényből milyen részt kíván beszámítani az alperes, illetve azok a részek, amelyekre hivatkozott, azok valóban kívül eshettek az elszámolható költségek körén.” A perben előterjesztett beszámítási kifogásban azonban egyértelműen harmadik személyeknek kifizetett díjakat érvényesített. A szerződés és annak

szankciórendszere azt a célt támasztja alá, hogy vállalkozói késedelem esetén a késedelmi kötbéren felül lehetősége legyen a megrendelőnek a nem saját szervezetében keletkező költségek érvényesítésére a késedelmes vállalkozóval szemben.

[12] A Választottbíróság kifejtette továbbá, hogy az alperes beszámítási kifogása kapcsán a kötbérhez hasonlóan felelősségi alapra van szükség ahhoz is, hogy a kötbéren túli igényeket érvényesíteni lehessen. A káron, a jogellenes magatartáson és az okozati összefüggésen felül a vétkességet nem az alperesnek kell bizonyítania. A kártérítés felelősség alóli kimentés körében kell a károkozónak bizonyítania, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható [Ptk. 339. § (1) bekezdése és 318:§ (1) bekezdése]. „A felperes ebben a tárgykörben előadást nem tett, bizonyítékokat nem terjesztett elő, kizárólag a VB/14021. számú ítéletre hivatkozott annak igazolására, hogy nem is léteztek figyelembe vehető határidők. Ilyen álláspont mellett annak bizonyítása, hogy a határidők túllépése nem volt felróható a felperesnek, nem lett volna logikus. A felróhatóság hiányának bizonyítása nélkül azonban az egyéb feltételek megléte alapján a felperes felelőssége a késedelemmel okozati összefüggésben állott károkért megállapítható.”

[13] Az MB113/Co-02. számú követelésbe foglalt egyes tételek oszthatatlanságára vonatkozó kifogást sem találta alaposnak. Úgy ítélte meg, kétségtelen, hogy amíg az alperes nem jelölte meg, vajon az együtt érvényesített igényekből melyeket, milyen összegben kíván beszámítani, addig a másik fél nem volt abban a helyzetben, hogy a beszámítással szemben védekezni tudjon, s ez esetben valóban úgy kell kezelni a helyzetet, hogy valamennyi követelésből arányos rész kerül beszámításra. Jelen esetben azonban a per során az alperes pontosan megjelölte, hogy milyen követeléseket, milyen összegben kíván beszámítani.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

[14] A felperes keresetében kérte a választottbírósági ítélet érvénytelenítését a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55. § (1) bekezdés c) és e) pontja, valamint 55. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

Az ügy előterjesztéséhez való joga [55. § (1) bekezdés c) pont] sérülése kapcsán állította, hogy a késedelem felróhatóságának kimentésére vonatkozóan tett előadást, melynek létét a Választottbíróság tagadta, s erre alapozva hozta meg érdemi döntését. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a fél nem tudta előadni az ügyét. Nincs e körben jelentősége annak, hogy hány nyilatkozatot terjesztett elő, mert azt az ítélet negligálta.

Az eljárási szabályok megsértése [Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pont] tekintetében állította:

- A Választottbíróság a felperes keresete elleni alperesi védekezésbe beavatkozva eljárásbeli beszámítási kifogás előterjesztést rendelt el/állapított meg az alperes részéről. A Választottbíróság erre irányuló felhívása előtt az alperesnek nem állt szándékában új beszámítási kifogás előterjesztése, védekezését arra alapította, hogy a korábbi beszámítása helytálló volt.
- A Választottbíróság nem a keresetről döntött, hanem az alperes eljárás során előterjesztett beszámítási kifogását bírálta el. A felperes keresetében a Mérnök által jóváhagyott MB113/Co-02. számú megbízói követelést támadta, kérve annak megállapítását, hogy az alperes e követelésében szereplő közvetett költségek nem más vállalkozók készenléti és lassítási költségei. Ezt - hogy a költségek készenléti vagy lassítási költségek - a Választottbíróság nem bírálta el.
- A Választottbíróság összetétele nem volt megfelelő, mert az alperes által jelölt választottbíró csak azt tárta fel, hogy a felek között zajló eljárásokban jár el választottbíróként, azt azonban nem, hogy az alperes jelölésére egy másik fél ellen indult két eljárásban szintén választottbíróként jár el.

A választottbírósági ítélet közrendbe ütközését [Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pont] arra hivatkozva állította, hogy az ítélet sérti az ítélt dolog elvét, másrészt, bizonyítás nélkül fogadott el vitatott tényeket.

A VB/14021. számú jogerős ítélet kimondta, hogy a módosított kötbérterhes határidők érvénytelenek, míg a támadott ítélet a KD/07 számú - a VB/14021. számú ítéletben érvénytelennek kimondott - kötbérterhes határidőt érvényesnek fogadta el. Álláspontja szerint a két ítélet ellentmondásos és sérti a jogbiztonságot.

[15] Az alperes kérte a kereset elutasítását, vitatva az érvénytelenítési okok megvalósulását.

A jogerős ítélet

[16] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolásában kiemelte, hogy az érvénytelenítési kereset megindítása nem szünteti meg a felek választottbírósági szerződését, ebből következően az állam bírósága a választottbíróság által mérlegelt bizonyítékokat nem értékelheti át, nem mérlegelheti felül.

A Választottbíróság a bizonyítékokat értékelve és mérlegelve állapította meg, hogy a megrendelő a megnyílt és érvényesíthető joga szerinti követelésre hivatkozva a vállalkozói díj kifizetését jogos okkal tagadta meg. A jogerős ítélethez fűződő anyagi és alaki jogi hatályok a keresetlevélben írt, a tárgyaláson érvényesített, tárgyalt jogra álltak be. A Választottbíróság biztosította a felek számára a tényállítások megtételének lehetőségét, az ítélet nem tért el az előtte indított és előadott keresettől.

Az a tény, hogy a Választottbíróság másként ítéli meg a szerződés rendelkezéseit, mint a fél, nem ad alapot annak megállapítására, hogy más jogot ítélne meg ahhoz képest, mint amit elé vittek.

A választottbírósági eljárásban és a tárgyalás határnapjain a felperes az ügyét előadhatta. A kifejtett okokból a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt érvénytelenítési ok megvalósulását nem találta megállapíthatónak.

A Választottbíróság ítéletét úgy értékelte, hogy az az érvényesített jogtól nem tért el, az alperes a beszámítási nyilatkozattal olyan jogát érvényesítette, amelynek megfelelő követelés közlése a további díjfizetési kötelezettséget megszüntette.

A választottbírósági ítéletből - az eljárási cselekmények alapján - nem következik olyan súlyos, az érdemi döntésre közvetlenül kihatóan iratellenes megállapítás, amely a felek közötti jogvita feloldását érvénytelenítési okhoz vezetően jogsértő módon érte volna el. A felek eljárási nyilatkozatait azok tartalma szerint helyesen rögzítette ítéletében, a tényállításokat a bizonyítékokkal együtt teljeskörűen értékelte és mérlegelte. A felek jogvitáját a szerződés alapján ítélte meg, érvénytelenítési okot eredményezően nem mellőzött kötelezően alkalmazandó szerződéses előírásokat.

A Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt érvénytelenítési okra alapított kereseti kérelem körében megállapította, hogy a választottbírósági tanács szabályszerűen alakult meg, a választottbírák kötelezettségüket nem sértették meg, feltárási kötelezettségüket teljesítették. Nem találta tényként megállapíthatónak, hogy az érvénytelenítési per tárgyalása során a peres felek által jelölt választottbírák elmulasztották volna a feltárási kötelezettségük teljesítését.

Kifejtette, hogy a kiadott beszámítási nyilatkozattal érvényesített jog alapjául szolgáló jogi tényeket, a beszámítással érvényesített jog megnyíltát, érvényesíthetőségét és értékét a felek által egyenlőképpen megtehető tényállítások és megjelölhető bizonyítási eszközökből fakadó bizonyítékok értékelésével és mérlegelésével ítélte meg. „A Választottbíróság eljárási cselekményei olyan tartalmú felhívást nem nyilvánítottak ki, amellyel a fél akaratát befolyásolva és a fél eljárási cselekményeit irányítva valójában a választottbírói nyilatkozat hívta volna fel az eljárás alperesét a beszámítási nyilatkozat kiadására és kifogás eredményével való előterjesztésére.” E körben megalapozottnak találta az alperesnek azt a védekezését, amely szerint az Eljárási Szabályzat 16. §-a értelmében a tiltakozási jogáról lemondottnak kell tekintetni azt a felet, aki anélkül vesz részt a továbbiakban az eljárásban, hogy az Eljárási Szabályzat megsértése miatti tiltakozását haladéktalanul bejelentené.

A Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt érvénytelenítési okra alapított kereseti kérelem körében megállapította, hogy a

választottbíróági ítélet a res iudicata alapelvi jelentését nem vonta kétségbe. Nem tagadta nyilvánvaló módon az ítélt dolog polgári jogi hatályának jelentését és következményeit. A Választottbíróóság döntési és mérlegelési szabadsága körébe tartozott az, hogy mennyiben értékelte maga is más eljárásban részben állított tényeket. A választottbíróági ítéletet a tartalma alapján nem találta a magyar közrendbe ütközőnek, mivel az - megítélése szerint - a magyar szerződéses jog szabályait nem ruházta fel olyan jogértelmezéssel, nem töltötte ki olyan tartalommal, amellyel az állam jogrendjében feltétlen alkalmazást igénylő alkotmányos szabályokat, a polgári jogviszonyokat is jellemző alkotmányos alapelveket tagadta volna nyilvánvaló módon.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[17] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a választottbíróági ítélet érvénytelenítését.

Állította a Pp. 206. § (1) bekezdésének, 221. § (1) bekezdésének, a Vbt. 27. §-ának, 55. § (1) bekezdés c) és e) pontjának, valamint az 55. § (2) bekezdés b) pontjának a megsértését.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet indokolása általános hivatkozásokat tartalmazott, az ügyre, a kereset legtöbb hivatkozására egyáltalán nem reagált, amelyre pedig igen, ott javarészt a konkrét tények és érvek kifejtésének teljes mellőzésével általánosságban, illetve esetenként kifejezetten iratellenesen adta elő, hogy mi történt a Választottbíróóság eljárása során.

Az ítélet indokolása jelentős mértékben hiányos, és emiatt az sem állapítható meg, hogy a törvényszék a kereset adott részeit egyáltalán elbírálta-e, és ha elbírálta, azt milyen mértékben tette, milyen tényeket és jogi szempontokat vett figyelembe, amelyek az ítélet rendelkező részét indokolnák, ezzel megsértette a Pp. 221. §-át.

Az ítélet nem jelölte meg, mennyiben és milyen indokokkal bírálta el a választottbíróági ítélet azt, hogy a megbízó alperes követelése - a jogcímének megfelelően - valóban készenléti és lassítási költségeket tartalmazott, és az alperes beszámítási kifogásában a megbízói követelést érvényesítette-e. A felperes keresetének elsődleges kérdésében - az alperes követelésének készenléti és lassítási költség minősége tárgyában - sem bizonyítás, sem bírói mérlegelés nem történt, erről semmilyen módon nem rendelkezett a Választottbíróóság.

Továbbra is állította, hogy a Választottbíróóság az alperes védekezésébe beavatkozott. Az alperes ugyanis a Választottbíróóság eljárásában csak az évekkel korábban tett beszámítási nyilatkozatára hivatkozott és nem kívánt beszámítási kifogást tenni az eljárásban. A jogerős ítélet ezért iratellenes. Az eljárást

megelőző beszámítás díjfizetési kötelezettséggel nem járt, ezért téves és alaptalan a jogerős ítélet. A Választottbíróság felhívását követően megtett beszámítási kifogás pedig kifejezetten eltér az alperes korábbi beszámításra vonatkozó nyilatkozatától. Az Eljárási Szabályzat 16. §-ára történt alperesi hivatkozás kapcsán kifejtette, a felperes csak a választottbírósági ítélet meghozatalakor észlelte, hogy a Választottbíróság nem a keresetet fogja elbírálni. Nem tudhatta - egyebek mellett -, hogy a Választottbíróság az alperes eredeti, évekkel előbb megtett beszámítási nyilatkozatára vonatkozó védekezéséről kimondja annak elégtelenségét, ezzel is jelezve az eljárásbeli beavatkozásával megtett beszámítási kifogás relevanciáját és perdöntő voltát.

A Választottbíróság ítéletében egy ténylegesen megtett előadásról azt állította, hogy az adott fél azt nem tette meg, és ítéletét e valóttan tényre alapította. Ha a Választottbíróság a felperes egyes eljárási cselekményeiről nem vesz tudomást, illetve azokról valóttanul mást állít, akkor megállapítható, hogy a felperes ténylegesen nem gyakorolhatta az eljárási jogosultságát.

Az ítélt dolog megsértése kapcsán kiemelte, hogy egy adott körülményről - késedelemről - nem lehet jogerősen elbíráltan, két egymással ellentétes jogi értékelést kimondani, mert az jogbizonytalanságot eredményez.

A feltáró nyilatkozatok kapcsán hangsúlyozta, hogy a törvényszék nem vizsgálta a választottbírói feltárás hiányosságait, s az ítélet iratellenes is.

- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Állította, hogy a felülvizsgálati kérelem a bírói mérlegelést támadja, melyre a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Alaptalanok a felperes által jogszabálysértésként előadottak.

A Kúria döntése, jogi indokai

- [19] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, s megállapította, hogy az az alábbiakban kifejtett okokból jogszabálysértő.
- [20] A felperes megalapozottan állította, hogy a bíróság jogerős ítéletében a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt követelményt megsértve, iratellenesen és tévesen értékelte a bizonyítékokat. Ennek eredményeként tévedett, amikor azt állapította meg, hogy „a választottbírósági ítéletből az eljárási cselekmények alapján nem következik olyan súlyos, az ügy érdemi eldöntésére közvetlenül kihatóan iratellenes megállapítás, amely a felek közötti jogvita feloldását érvénytelenítési okhoz vezetően jogsértő módon érte volna el.” Tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a Választottbíróság döntésével nem sértette meg az Eljárási Szabályzatban írt kötelező előírásokat.

- [21] A Kúria a felperes által a keresetében, majd a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott választottbíróági iratokból megállapította, hogy a felperes a 2014. július 7-én kelt válasziratában állította, a 4-es metróvonal kivitelezésének késedelmét állandó jelleggel és határozottan vitatta (1. oldal I. pont harmadik alpont). A 2015. március 27-én kelt válasziratában bejelentette, a jelen választottbíróági eljárással párhuzamosan folyt VB/14021. számú választottbíróági eljárásban ítélet született, amelyben a Választottbíróóság a tényállás szerint megállapította a szerződésben szereplő kötbérterhes határidők illuzórikussá válását, s a Mérnök által módosított Kötbérterhes Határidők érvénytelenségét. A felperes e válasziratában külön részletezte (25-28. pontok), hogy a Fővám téri és a Rákóczi téri állomások esetében is az alperes által Kijelölt Vállalkozó késésben volt, és ezért a felperes csak jóval később tudta elkezdni az adott területen a munkát. E válasziratához csatolta az alperes részére 2013. május 17-én írt levelét, melyben szintén rögzítette, hogy a projekt fő késedelmét a pesti állomások késedelmes kivitelezése okozta, és részletezte ezzel kapcsolatos álláspontját.
- [22] A jelen perben támadott választottbíróági ítélet alapjául szolgáló eljárás fent hivatkozott iratain kívül a VB/14021. számú ítélet - amelynek tartalmát a felperes az e perben támadott választottbíróági ítéletben foglaltak szerint is az általa lefolytatott eljárás tárgyává tette - a megállapított tényállásában felsorolta milyen egyéb okok vezettek ahhoz, hogy az eredeti kötbérterhes határidők a felperes részéről betarthatatlanná váltak. Erre tekintettel - a Kúria álláspontja szerint - önmagában a VB/14021. számú ítélet tartalmára történt hivatkozással és egyéb iratokban is - a felperes a késedelmek kimentése tárgykörében előadást tett.
- [23] Ezzel szemben a Választottbíróóság ítéletében azt állapította meg, hogy a felperes a kimentés tárgykörében előadást nem tett, bizonyítékokat nem terjesztett elő, kizárólag a VB/14021. számú ítéletre hivatkozott annak igazolására, hogy nem is léteztek figyelembe vehető határidők. Ilyen álláspont mellett - a választottbíróóság szerint - annak bizonyítása, hogy a határidők túllépése nem volt felróható a felperesnek, nem lett volna logikus, s a kimentés hiányára alapította ítéletét.
- [24] A Kúria álláspontja szerint a felperes Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjára alapított keresete kapcsán előadott tényállást - miszerint a késedelem felróhatóságának kimentésére vonatkozóan tett előadása létét a Választottbíróóság tagadta, s erre alapozva hozta meg érdemi döntését - nem ennek az érvénytelenítési oknak a körében, hanem a Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt érvénytelenítési ok megvalósulása körében kell értékelni. Ahogy azt a Kúria, illetve korábban a Legfelsőbb Bíróság több határozatában kifejtette, az ügy előterjesztése lehetőségének fogalmába a fél

álláspontjának és az arra vonatkozó bizonyítékainak a választottbíróóság előtt szóban és írásban történő előadása, megjelölése és mindennek az ellenérdekű fél által történő megismerése tartozik [BH2003.127.] Az ügy előterjeszthetősége jogának megsértését az jelenti, ha a választottbíróóság olyan kereseti kérelemről dönt, amelyre a felek nem fejthették ki a véleményüket [BH2014.21.].

[25] A felperes által érvénytelenítési okként szintén megjelölt, a Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontja alapján kérhető azonban a választottbíróósági ítélet érvénytelenítése, ha a választottbíróóság eljárása nem felelt meg a felek megállapodásának.

[26] A felek megállapodása értelmében a jogvitájuk Választottbíróóság által történő elbírására alkalmazni rendelt Eljárási Szabályzat 17. §-a (1) bekezdésének második mondata akként rendelkezik, hogy „A választottbíráskodásról szóló törvény kötelezően alkalmazandó rendelkezéseiben és az Eljárási Szabályzatban nem szabályozott eljárási kérdések tekintetében - a felek egybehangzó rendelkezése hiányában - az eljáró tanács saját belátása szerint jár el, figyelembe véve a felek közötti jogviszony hazai vagy nemzetközi jellegének megfelelő általános eljárási elveket.” Az Eljárási Szabályzatban szereplő általános eljárási elvek fordulat megfelelően úgy értelmezendő, hogy az magában foglalja az alapvető eljárási garanciákat (alapelveket) is.

[27] A Magyarország által 1992. november 5-én ratifikált és az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (Emberi Jogok Európai Egyezménye, a továbbiakban: EJEE) 6. cikkének 1. bekezdése alapelveként rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Magyarország Alaptörvénye a XXVIII. cikkének (1) bekezdésében is megfogalmazza ezt az általános eljárási elvet, amely a választottbíróósági eljárásban is garanciális követelményként érvényesül.

[28] A Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria elvi jelentőségű határozataiban hangsúlyozta, hogy a választottbíróósági eljárásban is garanciális követelmény a tisztességes eljáráshoz való jog (EBH2011.2421., EBH2008.1794., EBH2006.1429.).

[29] Az előző pontokban kifejtettekből következően az Eljárási Szabályzat alapján eljáró választottbíróóságnak általános eljárási elvként érvényesítenie kell a felek tisztességes eljáráshoz való jogát.

[30] A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése megköveteli, hogy a választottbíróóság a felek által előadottakat számba vegye, mérlegelje, és annak alapján hozza meg a döntését. Ebbe beletartozik az, hogy amennyiben az egyik fél olyan tények fennállását állítja, amelyek a választottbíróóság szerint megállapítható szerződésszegés (késelem) miatti felelősség alóli kimentésre alkalmasak, azokat a választottbíróóság megvizsgálja és

értékelje. A tisztességes eljárás elvével, így az Eljárási Szabályzat 17. §-ának (1) bekezdésében foglalt követelménnyel ellentétes az a választottbíróági eljárás, amelyben a Választottbíróóság ítéletében iratellenesen tagadja a fél által tett valamely előadás, védekezés tényét, majd a ténylegesen megtett előadás, védekezés hiányára hivatkozással hozza meg érdemi határozatát.

[31] A Kúria megállapította, a felperes megalapozottan állította, hogy a bíróság jogerős ítéletében a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt követelményt megsértve, iratellenesen és tévesen értékelte a bizonyítékokat. Ennek eredményeként a Vbt. 55. § (1) bekezdésének e) pontjában foglalt rendelkezés megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a Választottbíróóság eljárási cselekményei ezt az érvénytelenítési okot nem valósították meg.

[32] A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjába ütköző választottbíróági ítéletet érvénytelenítette. Figyelemmel arra, hogy a fenti okból a választottbíróági ítélet érvénytelenítésére sor került, a Kúria a felperes által a felülvizsgálati kérelmében előadott egyéb érvénytelenítési okok vizsgálatát mellőzte.

Záró rész

[33] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni a felperes elsőfokú és felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból (10.160.000 Ft + 5.080.000 Ft) és a lerótt összesen 5.000.000 Ft (1.500.000 Ft elsőfokú + 3.500.000 Ft felülvizsgálati) eljárási illetékből áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-c) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, 725.002.910 Ft kereset szerinti pertárgy érték és ugyanilyen összegű felülvizsgálati érték alapulvételével, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységekre is.

[34] A Kúria tárgyaláson hozta meg ítéletét.

Budapest, 2017. február 7.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó
bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelével: